



EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 27.1.2004
KOM(2004) 44 slutlig

1998/0360 (COD)

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL EUROPAPARLAMENTET**

enligt artikel 251.2 andra stycket i EG-fördraget

om

**Gemensam ståndpunkt antagen av rådet inför antagandet av Europaparlamentets och
rådets förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen**

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL EUROPAPARLAMENTET**

enligt artikel 251.2 andra stycket i EG-fördraget

om

**Gemensam ståndpunkt antagen av rådet inför antagandet av Europaparlamentets och
rådets förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen**

1. BAKGRUND

Den 21 december 1998 lade kommissionen fram sitt förslag till förordning KOM(1998) 779 slutlig för Europaparlamentet och rådet. Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén yttrade sig den 27 januari 2000. Europaparlamentet lämnade sitt yttrande vid första behandlingen den 3 september 2003. Parlamentet antog 47 ändringsförslag. Kommissionen godtog 40 av dessa i sin helhet, godtog 3 delvis och avslog 4 ändringar.

Till följd av Europaparlamentets yttrande och enligt artikel 250.2 i EG-fördraget har kommissionen antagit ett ändrat förslag (KOM(2003) 596 slutlig) vilket översändes till Europaparlamentet och rådet den 10 oktober 2003.

Rådet nådde en partiell politisk överenskommelse om en gemensam ståndpunkt den 1 december 2003 och antog enhälligt sin gemensamma ståndpunkt den 26 januari 2004.

2. SYFTET MED KOMMISSIONENS FÖRSLAG

Genom förordning (EEG) nr 1408/71¹ garanteras samordningen av medlemsstaternas sociala trygghetssystem för att skydda rättigheterna för personer som flyttar inom Europeiska unionen.

Sedan förordningen antogs 1971 har den ändrats flera gånger för att beakta lagstiftningens utveckling i medlemsstaterna, förbättra vissa bestämmelser, täppa till luckor eller reglera vissa särskilda personkategoriers situation. Dessutom måste vissa bestämmelser förtydligas för att tolkningsproblem skall undvikas, vilket framgår av det stora antalet domar i domstolen rörande samordning. Syftet med samordningen är dessutom att följa utvecklingen i Europeiska unionen som helhet. Samordningsbestämmelserna har nämligen inte längre som enda syfte att garantera den fria rörligheten för arbetstagarna, utan bör även värna rätten till social trygghet

¹ Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, 5.7.1971, s. 2). Förordningen uppdaterad genom rådets förordning (EG) nr 118/97 (EGT L 28, 30.1.1997, s. 1) och senast ändrad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1386/2001 (EGT L 187, 10.7.2001, s. 1).

för alla dem som flyttar inom Europeiska unionen. Samordningen skall numera ses i samma perspektiv som det europeiska medborgarskapet och skapandet av ett socialt Europa.

För att tillgodose dessa behov har kommissionens förslag därför ett dubbelt syfte, nämligen att dels förenkla, dels modernisera samordningen av de sociala trygghetssystemen.

3. KOMMENTARER TILL DEN GEMENSAMMA STÅNDPUNKTEN

3.1. Allmänt

Den politiska överenskommelse som rådet enhälligt nådde fram till den 1 december 2003 återges i den gemensamma ståndpunkt som rådet antog den 26 januari 2004.

Rådets gemensamma ståndpunkt innehåller i huvudsak samma syften som kommissionens ursprungliga förslag, med de ändringar som infördes genom det ändrade förslaget.

Den gemensamma ståndpunkten innehåller således bland annat följande:

- Personkretsen för förordningen utvidgas till att omfatta alla medborgare i medlemsstaterna som omfattas av någon medlemsstats lagstiftning om social trygghet. Det innebär att inte enbart anställda, egenföretagare, offentligt anställda, studerande och pensionstagare utan även icke yrkesverksamma skyddas av samordningsbestämmelserna. Det medför att reglerna för vilken lagstiftning som skall tillämpas då flera länder är inblandade förenklas och klargörs.
- Förordningens sakområden utvidgas till att omfatta lagstadgade förtidspensionssystem, vilket innebär att förmånstagarna garanteras att deras förmåner utbetalas, att de omfattas av hälso- och sjukvård samt att de har rätt till familjeförmåner, även om de är bosatta i en annan medlemsstat.
- Principerna om likabehandling och om likställande av omständigheter förstärks.
- Försäkrade personer som tillfälligt vistas i en annan medlemsstat får rätt till vård som av medicinska skäl är nödvändig under vistelsen.
- Det ställs ökade krav på samarbete och ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas institutioner till gagn för medborgarna.

Kommissionen godtar den gemensamma ståndpunkten som visserligen är mindre genomgripande än kommissionens ursprungliga förslag, vilket ändrats till följd av Europaparlamentets yttrande, men som är en god avvägning mellan begränsningarna och särdragen i medlemsstaternas olika sociala trygghetssystem. Den innebär ett stort steg framåt för medborgarnas fria rörlighet genom att värna deras rätt till social trygghet.

3.2. Europaparlamentets ändringar vid första behandlingen

Europaparlamentet antog 47 ändringar vid första behandlingen.

Ändringarna 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 37, 39 och 55 godtogs i sin helhet såväl i kommissionens ändrade förslag som i rådets gemensamma ståndpunkt.

Ändringarna 7 och 52 godtogs i det ändrade förslaget och formulerades i den gemensamma ståndpunkten om på ett sätt som kommissionen kan godta (jfr artiklarna 11 och 76.6 i den gemensamma ståndpunkten).

Ändringarna 11, 44 och 51 ingår delvis i det ändrade förslaget och i den gemensamma ståndpunkten.

Den första punkten i **ändring 11** återfinns i sin helhet i den gemensamma ståndpunkten, men punkt 2 har ändrats till att endast föreskriva årliga förklaringar, vilket stämmer bättre överens med det syfte som eftersträvas genom bestämmelsen.

Vidare finns de **sammanförda ändringarna 51 och 44**, som delvis har beaktats i det ändrade förslaget, i sak återgivna i artikel 72 c i den gemensamma ståndpunkten där Administrativa kommissionen ges i uppgift att ”främja och utveckla samarbetet mellan medlemsstaterna och deras institutioner i frågor som rör social trygghet, bl.a. för att kunna beakta vissa personkategoriers särskilda behov, och, när det gäller samordningen av den sociala tryggheten, underlätta genomförandet av åtgärder inom det gränsöverskridande samarbetet”.

Kommissionen hade i sitt ändrade förslag godtagit **ändringsförslag 48** där det understryks att samordningen av de sociala trygghetssystemen och vissa bestämmelser i dubbelbeskattningsavtalen kräver större konvergens. Denna ändring ingår inte i rådets gemensamma ståndpunkt.

Ändring 56 har införts i det ändrade förslaget men inte i den gemensamma ståndpunkten. Rådet ansåg att det inte var nödvändigt med tanke på de ändringar som gjorts i de bestämmelser som rör arbetslöshetsunderstöd för arbetslösa som under sin senaste anställning var bosatta i en annan medlemsstat än i den behöriga staten (jfr punkt 3.3.9).

Ändringarna 46, 47, 50, 53 och 54 återfinns i sin helhet i det ändrade förslaget och har i sak tagits med i den gemensamma ståndpunkten.

Ändring 46 om kopplingen mellan lagstiftningen om social trygghet och vissa avtalsvillkor har beaktats i skäl 6 i den gemensamma ståndpunkten. Rådet har för avsikt att gå successivt till väga och som ett första steg utvärdera erfarenheterna från medlemsstater som har anmält sådana avtalsvillkor. Kommissionen stöder denna ståndpunkt eftersom den gör det möjligt att bedöma huruvida det eventuellt krävs lagstiftning för att samordna vissa avtalsbestämmelser.

Ändring 47 återfinns i skäl 8 i den gemensamma ståndpunkten. Den har utvidgats till att omfatta alla arbetstagare som inte är bosatta i den stat där de arbetar. Kommissionen stöder denna vidgade lydelse eftersom det är viktigt att principen om likabehandling gäller för alla arbetstagare och inte enbart gränsarbetare såsom anges i förordningen.

Ändring 50 om rätt till vårdförmåner för gränsarbetares familjemedlemmar omfattas till stor del av skäl 23 och i artikel 18.2 i den gemensamma ståndpunkten. Rådet har beslutat att gränsarbetares familjemedlemmar har rätt till vårdförmåner under en vistelse i den behöriga staten, såvida staten i fråga inte motsätter sig detta genom att det införts i bilaga III till förordningen. När så är fallet klargörs att familjemedlemmar trots allt kan få vårdförmåner som blir nödvändiga under en vistelse i den behöriga staten. Trots att sju medlemsstater finns angivna i bilaga III godtar kommissionen denna lösning eftersom den innebär en avsevärd förbättring av familjemedlemmarnas rättigheter i förhållande till nuläget.

Ändring 53 återfinns delvis i skäl 21 och artikel 20 i den gemensamma ståndpunkten. Rådet har behållit principen om förhandsgodkännande för icke-sjukhusvård. Kommissionen beklagar dock att detta steg inte har kunnat tas i förordningen. Kommissionen anger emellertid att den behöriga institutionen i princip kan bli skyldig att bära kostnaderna för sådan vård i utlandet utan förhandsgodkännande på grundval av artikel 49 i fördraget och domstolens rättspraxis². Under dessa förutsättningar och med tanke på förordningens särdrag och syfte, vilka senast prövades av domstolen i Inizan-målet³, kan kommissionen godta ståndpunkten.

Ändring 54 återfinns delvis i artikel 28.2. I denna bestämmelse klargörs att en pensionstagare som tidigare var gränsarbetare även efter pensioneringen har rätt till vårdförmåner i det land där han eller hon tidigare arbetat, under förutsättning att nämnda stat samt den stat som skall bekosta förmånerna har valt denna lösning och finns upptagen i bilaga V. Med tanke på att sju medlemsstater redan finns upptagna i denna bilaga kan kommissionen godta denna lösning som en kompromiss, eftersom det innebär en avsevärd förbättring för de pensionstagare som tidigare var gränsarbetare.

Ändringarna 38, 40, 45 och 49 har varken tagits med i det ändrade förslaget eller i den gemensamma ståndpunkten. Kommissionen anser att sådana bestämmelser som avses i **ändringarna 38 och 40** snarare hör hemma i tillämpningsförordningen. **Ändringarna 45 och 49** faller utanför tillämpningsområdet för den samordning av de sociala trygghetssystemen som föreskrivs i EG-fördraget.

² Domar av den 28 april 1998 i målen Kohll (mål C-158/96) och Decker (C-120/95); dom av den 12 juli 2001, Smits och Peerbooms (C-157/99), dom av den 13 maj 2003, Müller-Fauré och Van Riet (C-385/99).

³ Dom av den 23 oktober 2003 i mål C-56/01.

3.3. Nya bestämmelser som rådet infört och kommissionens ställningstagande till dessa

3.3.1. Skäl

Ett antal skäl har ändrats eller lagts till för att få texten att stämma bättre överens med de ändringar som gjorts till kommissionens förslag (skälen 1a, 2, 5, 8, 9, 10, 11, 18, 20, 22, 23, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 41, 42, 43 och 44).

3.3.2. Bestämmelserna i avdelning I – Allmänna bestämmelser

Utöver de parlamentsändringar som återfinns i den gemensamma ståndpunkten är det endast artikel 4 som har genomgått några ändringar.

- Rådet har av rättssäkerhetsskäl valt att istället för den vägledande förteckningen i kommissionens förslag göra en uttömmande uppräknings av vilka grenar av den sociala tryggheten som avses och inkludera ”förtidspension” i den befintliga uppräknings.
- När det gäller definitionerna avses ”all lagstiftning om de grenar av den sociala tryggheten” som rör de olika ”förmånerna”; det klargörs att förordningen skall tillämpas på särskilda icke avgiftsfinansierade kontantförmåner, men inte på förmåner till offer för krig eller dess följder.

Kommissionen godtar dessa ändringar som återspeglar regelverket och är ett litet men positivt framsteg jämfört med den rådande situationen.

3.3.3. Bestämmelserna i avdelning II – Fastställande av vilken lagstiftning en person skall omfattas av

I den gemensamma ståndpunkten ändras artiklarna 11 och 13.

I dessa artiklar förtydligas vilken lagstiftning som är tillämplig vid exempelvis arbetslöshet eller vid utövande av verksamhet inom två eller flera medlemsstaters territorium. Kommissionen kan helt och hållet godta dessa förtydliganden, som bidrar till en bättre tillämpning av samordningen.

3.3.4. Bestämmelserna i avdelning III – Kapitel 1: Sjukdom, moderskap och faderskap

Kapitlets uppbyggnad har ändrats i den gemensamma ståndpunkten.

Nya avsnitt har lagts till för att göra en åtskillnad mellan å ena sidan bestämmelser som rör pensionstagare och deras familjemedlemmar och å andra sidan bestämmelser för andra grupper av försäkrade personer. Det görs även åtskillnad mellan vårdförmåner och kontantförmåner. Dessa strukturella ändringar bidrar till att förtydliga bestämmelserna utan att de försäkrades rättigheter försämrats.

Ersättningar vid dödsfall, som i kommissionens förslag betraktades som vårdförmåner vid sjukdom, ingår inte längre i detta kapitel utan i ett särskilt kapitel (se punkt 3.3.6).

För pensionstagare medför den gemensamma ståndpunkten ändringar som framför allt påverkar fördelningen av kostnaderna för förmånerna mellan institutionerna. Därför har rådet valt att behålla de bestämmelser som finns idag i fråga om såväl vårdförmåner som kontantförmåner. Eftersom det rör sig om ekonomiska arrangemang mellan medlemsstaternas institutioner och eftersom dessa i princip inte påverkar de försäkrades rätt till skydd vid sjukdom godtar kommissionen rådets ståndpunkt.

Med anledning av att det ekonomiska ansvaret för pensionstagarnas vård ändrats, beaktade rådet inte lösningen i kommissionens förslag om att utse en stat som skall ansvara för uppbörden av avgifter för att finansiera sjukförsäkringen. Istället föreskrivs att avgifterna i princip skall insamlas av den medlemsstat som enligt sin lagstiftning har det ekonomiska ansvaret för pensionstagarens förmåner.

Vidare införs en bestämmelse som reglerar frågan om sammanträffande av kontantförmåner för obegränsad vård (omvårdnadsförmåner) vilka behandlas som sjukvårdsförmåner. Kommissionen godtar denna ändring som omsätter domstolens rättspraxis⁴ i praktiken.

3.3.5. *Bestämmelserna i avdelning III – Kapitel 2: Olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar*

Detta kapitel i kommissionens förslag ändras inte i någon större utsträckning i den gemensamma ståndpunkten. Ändringarna består huvudsakligen i ett upphävande av bestämmelser som blivit överflödiga (t.ex. artikel 42 i kommissionens förslag) i och med att den allmänna principen om likställande av omständigheter lagts till i artikel 5. Vissa bestämmelser i artikel 46 i kommissionens förslag som hade tagits med för att ta hänsyn till särdragen i vissa länders lagstiftning har upphävts sedan länderna i fråga ändrat sin lagstiftning.

När det gäller kostnaderna för transport av en person som har råkat ut för ett olycksfall i arbetet eller lider av en arbetssjukdom, föreskrivs i den gemensamma ståndpunkten principen om ansvar för kostnaderna under förutsättning att ”institutionen i förväg lämnar sitt samtycke till en sådan transport och därvid beaktar de skäl som talar för detta”. Kommissionen anser att denna fråga borde ha lösts på ett mer handfast sätt. Frågan kan därför komma att utredas vidare, inom ramen för tillämpningsförfordningen.

3.3.6. *Bestämmelserna i avdelning III – kapitel 3: Ersättning vid dödsfall*

I rådets gemensamma ståndpunkt finns ett särskilt kapitel om ersättning vid dödsfall, hämtat från den nuvarande förordningen (EEG) nr 1408/71. Dessa förmåner behandlades i kommissionens förslag som vårdförmåner.

Kommissionen kan godta denna ståndpunkt eftersom de nuvarande bestämmelserna inte tycks ge upphov till några särskilda tillämpningsproblem.

⁴ Dom av den 5 mars 1998 i mål C-160/96.

3.3.7. *Bestämmelserna i avdelning III – kapitel 4: Förmåner vid invaliditet*

För enkelhetens skull hade kommissionen föreslagit att man skulle ersätta det nuvarande ”tudelade” samordningssystemet med *ett enda* samordningssystem, så att förmåner vid invaliditet alltid beräknas i enlighet med bestämmelserna i kapitlet om pensioner.

Enligt det nuvarande systemet är en person som uteslutande har varit försäkrad inom ramen för lagstiftning där invaliditetsförmånernas storlek inte är avhängig av försäkrings- eller bosättningsperiodernas längd (s.k. ”typ A-lagstiftning”) endast berättigad till en enda förmån som skall utbetalas av den medlemsstat där personen i fråga var försäkrad då invaliditeten uppstod (systemet med en enda pension)

En person som antingen har varit försäkrad uteslutande inom ramen för lagstiftning där beloppet är avhängigt av försäkringsperiodens längd (s.k. ”typ B-lagstiftning”) eller faller inom ramen för båda försäkringstyperna, är berättigad till förmåner vars storlek beräknas i enlighet med bestämmelserna i kapitlet om pensioner (systemet med proportionell beräkning).

Enligt den gemensamma ståndpunkten kommer det tudelade systemet att bibehållas, men endast för de medlemsstater med typ A-lagstiftning som har valt att behålla det och som är införda i en bilaga.

För kommissionens del är det en godtagbar kompromiss. Kommissionen beklagar visserligen att förenklingen inte har kunnat göras, men konstaterar att det nuvarande systemet inte tycks orsaka några större problem.

3.3.8. *Bestämmelserna i avdelning III – kapitel 5: Ålders- och efterlevandepensioner*

I kommissionens förslag gjordes inga större ändringar av bestämmelserna i detta kapitel, utan förenklingen bestod framför allt i att göra de tillämpliga bestämmelserna mer begripliga genom att förbättra terminologin och kapitlets uppbyggnad. Rådets gemensamma ståndpunkt medför inga genomgripande förändringar av kapitlets bestämmelser.

Artikel 55 om sammanträffande av pensioner med olika vårdförmåner har ändrats så att oberättigade sammanträffanden behandlas. Kommissionen kan godta denna kompromiss.

I den gemensamma ståndpunkten återfinns även den nuvarande bestämmelsen i förordning (EEG) nr 1408/71 om att en medlemsstat inte är skyldig att bevilja pension om de perioder som fullgjorts enligt den behöriga statens lagstiftning är kortare än ett år och om någon rätt till förmån inte föreligger enligt bestämmelserna i denna lagstiftning, om endast dessa perioder beaktas. Om så är fallet skall de aktuella perioderna beaktas av övriga berörda medlemsstater. Eftersom det genom bestämmelsen slås fast att den berörda personens rättigheter inte skall försämrats kan kommissionen godta denna ståndpunkt.

I den gemensamma ståndpunkten återfinns även de särskilda bestämmelserna om särskilda system för offentligt anställda vilket kommissionen kan godta med tanke på dessa systems särskilda karaktär.

3.3.9. *Bestämmelserna i avdelning III – kapitel 6: Arbetslöshet*

Kommissionens förslag innehöll två viktiga ändringar av kapitlet, nämligen att

- den period under vilken en arbetslös får söka arbete i en annan medlemsstat utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsunderstöd förlängs från tre till sex månader,
- den nuvarande ordningen enligt vilken en arbetslös gränsarbetare erhåller arbetslöshetsunderstöd i bosättningsstaten och inte i den behöriga staten (staten för den senaste anställningen) upphävs.

Rådet har inte kunnat enas om dessa två punkter. I strävan mot en kompromiss har två olika aspekter framträtt – dels behandlingen av arbetslösa, dels fördelningen av det ekonomiska ansvaret för arbetslöshetsunderstödet mellan staten för den senaste anställningen och bosättningsstaten.

För de arbetslösas vidkommande föreskrivs följande i den gemensamma ståndpunkten:

- Den nuvarande tremånadersperiod under vilken en arbetslös får söka arbete i en annan medlemsstat utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsunderstöd bibehålls, men den behöriga institutionen får rätt att förlänga denna period till sex månader.
- Den nuvarande ordningen, som innebär att arbetslösa gränsarbetare får arbetslöshetsunderstöd från bosättningsstaten, bibehålls (samtidigt som den arbetslöse är skyldig att stå till arbetsförmedlingens förfogande i den staten).
- Denna ordning kompletteras emellertid med rätten för den arbetslöse gränsarbetaren att även stå till arbetsförmedlingens förfogande i den behöriga staten.

När det gäller fördelningen av det ekonomiska ansvaret mellan medlemsstaterna fastställs följande:

- Den gällande principen i förordning (EEG) nr 1408/71 om bosättningsstatens behörighet har bibehållits.
- Den behöriga staten (staten för den senaste anställningen) skall emellertid under tre månader ersätta bosättningsstaten för det arbetslöshetsunderstöd som betalas ut av den sistnämnda staten.
- Denna ersättningsperiod skall förlängas till fem månader då arbetstagaren har förvärvsarbetat under 12 månader under de senaste 24 månaderna i den medlemsstat vars lagstiftning han eller hon senast omfattades av.

För att stilla den oro som Luxemburg uttryckt har en särskild övergångsbestämmelse införts i artikel 87.10 (där det fastställs att bestämmelserna i artikel 65.2 och 65.3 skall börja tillämpas i Luxemburg senast två år efter det datum den nya förordningen börjar tillämpas).

Kommissionen kan över lag godta denna ståndpunkt. De arbetslösas villkor för att få söka arbete i en annan medlemsstat utan att förlora rätten till arbetslöshetsunderstöd förbättras för att underlätta arbetssökandet. Dessutom får gränsarbetarna bättre förutsättningar att hitta ett arbete eftersom de kan registrera sig som arbetssökande såväl i bosättningsstaten som i det land där de tidigare arbetat. Dessa bägge faktorer förbättrar möjligheterna för arbetslösa att hitta ett arbete, samt motsvarar kommissionens mål och utgör en förbättring jämfört med idag. Dessutom påverkar rutinerna kring fördelningen av det ekonomiska ansvaret för arbetslöshetsunderstödet mellan medlemsstaterna inte arbetslösas rätt till ersättning.

3.3.10. Bestämmelserna i avdelning III – kapitel 7: Förtidspension

Kommissionens förslag innehöll en särskild bestämmelse om sammanläggning med anledning av förmånerna vid förtidspensionering och deras särskilda karaktär, och eftersom det i medlemsstaternas lagstiftning inte krävs fullgörande av bosättningsperioder för rätt till detta slags förmåner.

Rådet har i sin gemensamma ståndpunkt avlägsnat bestämmelsen om sammanläggning av perioderna för beviljande av förmåner. Att bestämmelsen inte längre finns med beror på att lagstadgade förtidspensionssystem (förordningen, som grundar sig på artikel 42 i EG-fördraget, gäller enbart lagstadgade system för social trygghet) endast finns i ett begränsat antal medlemsstater (jfr skäl 33 i den gemensamma ståndpunkten).

Med tanke på förtidspensionssystemens särskilda karaktär kan kommissionen godta denna ståndpunkt, eftersom det rör sig om en betydande utveckling. Genom att förtidspension numera inkluderas i förordningens tillämpningsområde, vilket är helt nytt, kommer principerna i avdelning I att gälla även för förmåner vid förtidspensionering. Det innebär att de berörda kommer att garanteras bland annat likabehandling, möjlighet till export av förtidspension samt beviljande av familje- och vårdförmåner.

3.3.11. Bestämmelserna i avdelning III – kapitel 8: Familjeförmåner

Kommissionen föreslog en omarbetning av detta kapitel genom att införa en enda bestämmelse för alla familjeförmåner då en person har rättigheter i flera medlemsstater: den stat som har fastställt det högsta beloppet skall betala ut förmånerna, och därefter fördelas kostnaderna proportionerligt mellan de berörda staterna.

I den gemensamma ståndpunkten ges ett mindre genomgripande förslag, med samma bestämmelser för alla personkategorier samlade i ett enda kapitel. Därmed undanröjs den nuvarande åtskillnaden mellan å ena sidan pensionstagare och föräldralösa och å andra sidan övriga försäkrade.

För att klargöra vilken lagstiftning som är tillämplig när en person har rättigheter i flera medlemsstater har rådet föreslagit en samling prioritetsregler där lagstiftningen i det land där personen tidigare arbetat ges prioritet. Den fastställda ordningen syftar bland annat till att säkra att den försäkrade personen får högsta möjliga förmånsbelopp, i form av ett fyllnadsbelopp som utbetalas av en annan medlemsstat vars lagstiftning också ger rätt till förmåner.

Den gemensamma ståndpunkten innehåller dessutom förmånliga bestämmelser för barn som mist en eller båda föräldrarna å (artikel 69) och bestämmelser om fördjupat samarbete mellan medlemsstaterna för att tillämpa prioritetsreglerna (artikel 68.3).

Kommissionen godtar denna ståndpunkt eftersom den innebär dels att tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel klargörs och förenklas, dels att de försäkrade behåller sin rätt till högsta möjliga familjeförmåner.

Däremot har rådet beslutat att utesluta bidragsförskott till barns vårdnadshavare (se artikel 1 z och skäl 36). Rådet har även beslutat att bibehålla det uteslutande av särskilda bidrag vid barns födelse och vid adoption (se artikel 1 z) som finns i förordning (EEG) nr 1408/71, på grund av dess nära koppling till den berörda statens socioekonomiska struktur.

Vad bidragsförskott till barns vårdnadshavare beträffar, kan kommissionen godta denna ståndpunkt med hänvisning till förmånernas särskilda karaktär och de speciella svårigheter som samordningen av dessa förmåner skulle medföra i praktiken. Däremot beklagar kommissionen att rådet inte har lyckats nå någon överenskommelse om att inkludera de särskilda bidragen vid barns födelse och vid adoption. Eftersom förmånerna har utvidgats till att omfatta även icke yrkesverksamma, vilket skapar en allmän jämvikt i kapitlet, kan kommissionen dock trots detta godta rådets ståndpunkt.

3.3.12. Bestämmelserna i avdelning III – kapitel 9: Särskilda icke avgiftsfinansierade kontantförmåner

I detta kapitel återfinns parlamentets ändring 55 som i sin helhet fanns med i kommissionens ändrade förslag.

3.3.13. Bestämmelserna i avdelning IV – Administrativa kommissionen och Rådgivande kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen

I den gemensamma ståndpunkten klargörs i vissa avseenden (artikel 72 b, c, d, f och g) Administrativa kommissionens och Tekniska kommissionens (artikel 73 d) uppgifter.

Dessutom införs i förordningen en bestämmelse om Revisionskommittén som hittills funnits med i tillämpningsförordningen.

I kommissionens förslag fanns ingen bestämmelse om Rådgivande kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen eftersom det förelåg ett kommissionsförslag om att Rådgivande kommittén för migrerande arbetstagares sociala trygghet skulle slås samman med Rådgivande kommittén för migrerande arbetstagare⁵. Eftersom detta förslag ännu inte har antagits är det motiverat att införa en bestämmelse för att klargöra kommitténs sammansättning och uppgifter.

⁵ KOM(1998) 394.

3.3.14. Bestämmelserna i avdelning V – Diverse bestämmelser

Genom den gemensamma ståndpunkten förbättras artikel 76 avsevärt i fråga om institutionernas skyldighet att samarbeta, såväl sinsemellan som med de försäkrade. Kommissionen finner detta mycket positivt. Dels kommer dessa bestämmelser att underlätta tillämpningen av förordningen, dels gör de att de försäkrade kan kräva en lösning på sin situation eftersom kraven på samarbete mellan institutionerna skärps.

3.3.15. Bestämmelserna i avdelning VI – Övergångsbestämmelser och slutbestämmelser

Genom den gemensamma ståndpunkten ändras artikel 87 som ett led i de gjorda ändringar som kan komma att inverka på vissa försäkrade personers situation (se punkterna 8 och 9). Kommissionen godtar denna ståndpunkt eftersom det rör sig om traditionella bestämmelser som är oundgängliga då samordningsbestämmelserna vidareutvecklas och de tar hänsyn till de försäkrade personernas allmänna intresse.

För Luxemburg föreskrivs en övergångsperiod för tillämpningen av artikel 65.2 och 65.3 (se punkt 3.3.9) vilken överensstämmer med rådets allmänna överenskommelse om kapitlet om arbetslöshet.

Rådet har dessutom lagt till en bestämmelse om att medlemsstaterna skall se till att nödvändig information ges om de ändringar som den nya förordningen medför. Kommissionen kan inte annat än välkomna detta initiativ som gynnar alla som berörs av förordningen.

Avslutningsvis har rådet fastställt villkoren för hur övergången från den nuvarande förordning (EEG) nr 1408/71 till det nya samordningsinstrumentet skall ske. En särskild bestämmelse har för detta ändamål införts i artikel 90, där det anges att förordning (EEG) nr 1408/71 skall fortsätta att gälla tills vissa förordningar och avtal där det hänvisas till denna förordning upphävs eller ändrats. Detta stöder kommissionen.

4. SLUTSATSER/ALLMÄNT

Kommissionen godtar den gemensamma ståndpunkten i sin helhet eftersom den i hög grad svarar mot syftena i kommissionens förslag. Dessutom innehåller ståndpunkten de flesta av parlamentets ändringar. Även om vissa områden borde ha förenklats mer, är detta en ståndpunkt som, efter långa förhandlingar, över lag utgör en välavvägd och positiv kompromiss för de försäkrade på alla områden. Med detta i åtanke anser kommissionen att detta instrument är avgörande för att rätten till fri rörlighet för personer skall kunna utövas eftersom det värnar medborgarnas rätt till social trygghet.

5. KOMMISSIONENS UTTALANDE

Se bilaga.

BILAGA

UTKAST TILL UTTALANDE TILL RÅDETS PROTOKOLL

Gemensamt uttalande från rådet och kommissionen

"Rådet och kommissionen inser att denna förordning inte kommer att kunna tillämpas förrän samtliga bilagor färdigställts och tillämpningsförordningen antagits och är eniga om att ett antal texter eller bestämmelser bör införas i bilagorna och i tillämpningsförordningen enligt följande:

1. Bilaga XI (till artikel 3.2 och artikel 70.2 c)

Med beaktande av den specifika österrikiska och tyska lagstiftningen om särskilda icke avgiftsfinansierade kontantförmåner, vilkas tillämpningsområde är begränsat till delar av deras territorium och vilka undantas enligt artikel 4.2b i förordning (EEG) nr 1408/71, bör följande texter införas i bilaga XI till förordningen:

"ÖSTERRIKE

Denna förordning skall inte tillämpas på förmåner som beviljats enligt delstaternas lagstiftning för personer med funktionshinder eller vårdbehövande."

"TYSKLAND

Denna förordning skall inte tillämpas på förmåner som beviljats enligt delstaternas lagstiftning för personer med funktionshinder, särskilt synskadade."

2. Tillämpningsförordningen och bilaga XI (till artiklarna 5 och 6)

Det bör inom ramen för tillämpningsförordningen fastställas särskilda bestämmelser både i syfte att förhindra effekterna av eventuellt sammanträffande av förmåner som följd av principen om likställande av omständigheter eller händelser enligt två eller flera medlemsstaters lagstiftning och att på motsvarande sätt komplettera de prioritetsregler som redan finns i nuvarande artikel 15 i förordning (EEG) nr 574/72 och som även kommer att införas i den nya tillämpningsförordningen.

I sådana fall där det kan fastställas att, på grund av den nationella lagstiftningens särdrag, ett villkorslöst genomförande av principen om likställande av omständigheter eller händelser kan leda till objektivet oberättigade resultat, skall den berörda medlemsstaten leta efter den tillämpliga texten i bilaga XI, så att samordning inom ramen för proportionalitetsprincipen kan garanteras.

3. Tillämpningsförordningen (till artiklarna 24–26 och 35)

En välavvägd uppdelning mellan medlemsstaterna av kostnaderna för pensionstagares och deras familjemedlemmars vårdförmåner måste åstadkommas. När ersättning från en stat till en annan för kostnaderna för vårdförmåner för pensionstagare och deras familjemedlemmar – i enlighet med artiklarna 24–26 i texten – betalas på grundval av ett fast belopp, skall detta belopp motsvara 85 % av den genomsnittliga årliga vårdförmånskostnaden för pensionstagare och deras familjemedlemmar i bosättningsstaten. De återstående 15 % förväntas beröra kostnaderna för pensionstagares och deras familjemedlemmars vårdförmåner, när förmåner av

medicinska skäl är nödvändiga under deras vistelse i andra medlemsstater än bosättningsstaten. För att undvika att medlemsstater som valt att använda sig av möjligheten enligt artikel 27.2 och som förtecknas i bilaga IV överbelastas jämfört med medlemsstater som inte gjort detta val, skall de stater som förtecknas i bilaga IV återbetala endast ett reducerat schablonbelopp på 80 % av kostnaden till pensionstagarnas eller deras familjemedlemmars bosättningsstat.

Detta villkor skall avspeglas i de bestämmelser om återbetalning av kostnaderna för pensionstagares och deras familjemedlemmars vårdförmåner som skall fastställas i tillämpningsförordningen.

I tillämpningsförordningen skall det även fastställas bestämmelser som garanterar att en medlemsstat som beräknar den genomsnittliga årskostnaden inte tar ut dubbel betalning av andra medlemsstater.

4. Tillämpningsförordningen (till artikel 27.5)

Eftersom Irland, Tyskland och Nederländerna hyser oro beträffande de administrativa och de eventuella finansiella konsekvenserna av artikel 27.5 bör en tillfredsställande lösning ingå i tillämpningsförordningen, så att problem i samband med dubbel betalning och kostnadskontroll undviks.

5. Tillämpningsförordningen (till artikel 30)

Tillämpningen av artikel 5 med avseende på artikel 30 kommer att behandlas i tillämpningsförordningen.

6. Bilaga XI (till artikel 34)

Följande punkt skall införas i bilaga XI:

"b) Nederländerna kommer vid tillämpningen av artikel 34 att tillhandahålla en förteckning med skattningar av beloppen som ligger så nära de faktiska utgifterna som möjligt."

7. Bilaga XI (till artikel 46)

Följande text avseende Förenade kungariket bör införas i bilaga XI:

Om artikel 46 är tillämplig, och den berörda personen har drabbats av arbetsoförmåga som leder till invaliditet medan han/hon omfattades av en annan medlemsstats lagstiftning, skall Förenade kungariket vid tillämpningen av avsnitt 30A.5 i Social Security Contributions and Benefits Act från 1992 beakta alla de perioder då den berörda personen för sin arbetsoförmåga har uppburit

i) kontanta sjukförmåner eller lön som ersättning för dessa,

ii) förmåner i den mening som avses i kapitlen 4 och 5 vilka beviljats för den invaliditet som följde på denna arbetsoförmåga, enligt den andra medlemsstatens lagstiftning, som om de vore perioder gällande förmåner vid kortvarig arbetsoförmåga som utbetalats i enlighet med avsnitten 30A.1–4 i Social Security Contributions and Benefits Act från 1992.

Följande text avseende Irland bör införas i bilaga XI:

Om artikel 46 är tillämplig, och den berörda personen har drabbats av arbetsoförmåga som leder till invaliditet medan han/hon omfattades av en annan medlemsstats lagstiftning, skall Irland vid tillämpningen av avsnitt 95.1 a i Social Welfare (Consolidation) Act från 1993 beakta alla de perioder då han/hon, avseende den invaliditet som följde på denna arbetsoförmåga, enligt irländsk lagstiftning bedömdes vara oförmögen till arbete.

8. Tillämpningsförrordningen (till artikel 50)

Eftersom det föreligger ett allmänt intresse av att det fastställs ett gemensamt förfarande för ett enhetligt genomförande av denna artikel när det gäller vilken tidpunkt som skall räknas som inlämningsdatum för en ansökan vid varje berörd institution i sådana "extraordinära" fall då den berörda personen vid inlämnandet av sin ursprungliga ansökan inte lämnar någon som helst uppgift om de försäkrings- eller bosättningsperioder som har fullgjorts enligt en viss medlemsstats lagstiftning och endast vid en senare tidpunkt inkommer med fullständiga uppgifter om hela sin försäkringsbild (andra ansökan eller faktiskt inlämnande av ursprunglig ansökan, ibland efter mycket lång tid), enades man om att frågan om de administrativa och ekonomiska följderna vid en sådan retroaktiv – "uppskjuten" – involvering av de berörda institutionerna, både för institutionerna och den aktuella sökanden, skall behandlas enligt en övergripande bestämmelse av allmän karaktär inom ramen för tillämpningsförrordningen, i vilken de samlade ömsesidiga rättigheterna och skyldigheterna för både den försäkrade och de berörda institutionerna skall anges uttryckligen och i sin helhet.

Med beaktande av principerna om likvärdighet och ändamålsenlighet i syfte att uppfylla målen i artikel 42 i fördraget (varifrån artikel 50 härrör) och i den mån som en sådan uppskjuten – i efterhand verkande – ansökan får likställas med en uttrycklig ansökan om uppskjutet utgivande av förmåner (avsiktligt utelämnande), bör det i särskilda bestämmelser i första hand uttryckligen anges att sådan likställighet omfattas av den lagstiftning i fråga som innehåller mer förmånliga bestämmelser vad gäller de retroaktiva verkningarna av en ansökan än de i tillämpningsförrordningen och i andra hand att den berörda personen, trots att han/hon har lämnat in den ursprungliga ansökningen på en blankett där detaljerade uppgifter om försäkrings-, anställnings- och bosättningsperioder på en annan stats territorium tydligt begärs och har underrättats om följderna av eventuellt utelämnande från hans/hennes sida, antingen inte har lämnat några uppgifter eller endast lämnat ett nekande svar i motsvarande avsnitt i handlingen.

9. Bilaga XI (till artikel 51)

Följande text avseende Danmark bör införas i bilaga XI:

1. Trots bestämmelserna i artikel 6 i förordningen skall personer som inte har förvärvsarbetat i en eller flera medlemsstater endast vara berättigade till dansk socialpension, om de har varit, eller tidigare har varit, stadigvarande bosatta i Danmark under minst tre år, med förbehåll för de åldersgränser som föreskrivs i dansk lagstiftning. Om inte annat följer av artikel 4, skall artikel 7 inte vara tillämplig på dansk socialpension som sådana personer har förvärvat rättigheter till.

2. Ovannämnda bestämmelser skall inte tillämpas på rätt till dansk socialpension för familjemedlemmar till personer som förvärvsarbetar eller har förvärvsarbetat i Danmark och inte heller för studenter eller deras familjemedlemmar.

10. Bilaga XI (till artikel 52)

Man enades om att först låta den fråga som tagits upp av Sverige i anslutning till artikel 52 granskas av Administrativa kommissionen och, om man inte kan nå en godtagbar lösning i detta forum, lösa frågan genom att införa en text – "SVERIGE" i bilaga XI.

11. Bilaga XI (till artikel 54)

Följande text avseende Finland bör införas i bilaga XI:

Vid fastställande av rättigheter till och beräkning av beloppet för den finländska folkpensionen enligt artiklarna 52–54 skall pensioner som förvärvats enligt en annan medlemsstats lagstiftning behandlas på samma sätt som pensioner som förvärvats enligt finländsk lagstiftning.

12. Tillämpningsförfordningen (till artikel 56)

Vid beräkningen av sådana förmåner eller delar av förmåner som uteslutande finansieras genom ett system med pensionsfonder skall endast härför ackumulerat kapital inom detta system beaktas. Den pågående ytterligare behandlingen av frågan kommer att avgöra om det behövs en uttrycklig bestämmelse i linje med detta i tillämpningsförfordningen.

13. Bilaga XI (till artikel 60)

De nuvarande texterna i bilaga VI avseende särskilda system för offentligt anställda skall behållas av Spanien i bilaga XI.

14. Bilaga XI (till artikel 62.1)

Irland underströk att överenskommelsen om denna punkt inte bör föregripa resultatet av diskussionerna om bilaga XI.

15. Tillämpningsförfordningen (till artikel 87.8)

Bestämmelser om underrättande av den institution som tidigare varit behörig, antingen genom den berörda personen eller genom den institution som blivit behörig, skall ingå i tillämpningsförfordningen.

Rådet och kommissionen erkände dessutom följande:

16. Internationella avtal (till artikel 11.3 c och artikel 65.6 och 65.7)

Portugals samtycke till artikel 11.3 c och artikel 65.6 och 65.7 påverkar inte Portugals begäran om rättvis behandling vid kostnadsfördelningen mellan Portugal och andra stater som inte är medlemmar av EU inom ramen för de avtal som skall förhandlas fram efter det att denna förordning har antagits.

Rådet och kommissionen enades också om att följande artiklar skall tolkas på följande sätt:

17. Till artikel 20.2

Utan att det påverkar tillämpningen av de bestämmelser som anges i artikel 20.2 önskar Irland klargöra att de nationella kriterierna utöver "tid som är medicinskt försvarbar" enligt artikel 20.2 kan tillämpas av de behöriga irländska institutionerna när de överväger överföring av patienter till andra medlemsstater enligt denna förordning. Irland håller dock fullständigt med om att tillämpningen av sådana ytterligare nationella kriterier måste ske i enlighet med bestämmelserna i gemenskapslagstiftningen.

18. Till artikel 35.2

Det är varje enskild medlemsstats sak att, när den är borgenär, avgöra huruvida en återbetalning på grundval av de faktiska utgifterna är lämplig med hänsyn till landets rättsliga eller administrativa struktur. Detta avgörande skall gälla gentemot alla medlemsstater såvida det inte finns en inbördes överenskommelse om andra metoder för ersättning enligt punkt 3.

19. Till artikel 84.2

Artikel 84.2 får inte tolkas så, att den innebär en förpliktelse för medlemsstaterna att göra mer än vad som krävs eller tillåts enligt nationell lagstiftning eller nationella förfaranden."